

הס, רודולף פרנץ (1900-1947)

(Rudolf hoess). מפקד אושוויץ. הס נולד בבדן-בדן, אביו היה קצין בצבא הקולוניאלי בדרום-מזרח אפריקה, שהיתה מושבה של גרמניה. במלחמת-העולם הראשונה, באוגוסט 1914, התנדב הס כנער לצבא. אחרי המלחמה שב לגרמניה והתנדב לפרייקור המזרח-פרוסי, עבר לפרייקור רוסבך (Rossbach) בארצות הבלטיות, ואחר-כך השתתף בפעולות טרור נגד כוחות הכיבוש הצרפתיים בחבל הרור (Ruhr) ונגד הפולנים בעת המאבק על שלזיה (1921). בנובמבר 1922, בכנס חברי פרייקור רוסבך במינכן, הצטרף הס למפלגה הנאצית. ביוני 1923 נעצר בחבל הרור ונדון לעשר שנות מאסר על השתתפות ברציחת מורה גרמני ששיתף פעולה עם הצרפתים בידי קבוצת מחתרת של הפרייקור, אך כבר ב-1928 נחון, ומיד התקשר עם 'אגודות הארטמנים' (Artamanen – קבוצה לאומנית-פולקיסטית, שהדגישה את ההתיישבות במזרח על חשבון הפולנים ואת עבודת האדמה). הס ואשתו הדויג, שאף היא השתייכה ל'אגודת ארטמנים', הועסקו בקבוצות שונות של 'שירות האדמה' (Arbeitsdienst) של האגודה, שהיו אז בסיס גיוס לקבוצות נאציות לוחמות, בעיקר הס"ס. ב-1933 אירגן הס, בהוראת המפלגה הנאצית ובעלי-אחוזות מקומיים, באחוזות זולנטין (Sullentin) שבפומרניה יחידת פרשים של הס"ס. ביוני 1934 עבר, על-פי הצעת הינריך הימלר, שהיה מראשי אגודות הארטמנים, לשירות פעיל בס"ס. מדצמבר 1934 עד מאי 1938 מלא תפקידים שונים בהנהלת מחנה דכאו ושם קיבל הכשרה בפיקודו של תיאודור איקה. במאי 1940 נשלח הס לאושוויץ, קיבל דרגת אוברשטורמבנפירר, והיה המייסד הישיר, המארגן והמפקד של מחנה זה.

מקיץ 1941 הכין הס את המחנה שבפיקודו להשמדת המוני אדם, ומינואר 1942 ניהל מיבצע של רצח המוני יהודים במיתקני ההשמדה של אושוויץ-בירקנאו.

דין-וחשבון על השמדת היהודים במחנה אושוויץ שחיבר הס בעת שנחקר בכלא קרקוב ב-1946 נפתח בקטע זה:

'בקיץ 1941 – כרגע אינני יכול למסור תאריך מדוייק – נקראתי באמצעות השלישות לברלין למפקד העליון של הס"ס. הימלר, שלא כמנהגו, הצהיר בפני בלי נוכחות שלישו, את הדברים האלה: 'הפירר ציווה על ה'פתרון הסופי' של שאלת היהודים. עלינו, הס"ס, להוציא לפועל את המשימה. אני מועיד לכך את מחנה אושוויץ, הן משום שאיזור זה קל לבודדו ולהסוותו. תחילה התכוונתי להטיל את התפקיד על אחד הקצינים הבכירים של הס"ס, אבל נרתעתי מכך כדי להימנע מהקשיים הכרוכים בחלוקת הסמכויות. עתה אני מטיל עליך את הוצאת המשימה הזאת לפועל. זוהי עבודה קשה ומכבידה, המחייבת הקרבה מלאה, מבלי להתחשב בקשיים שיתגלו. פרטים מעשיים יותר יודעו לך משטורמבנפירר איכמן מה'משרד הראשי לביטחון הרייך', שבזמן הקרוב ביותר יפנה אליך. המשרדים הנוגעים בדבר יקבלו

ממנו הודעה בזמן המתאים. עליך לשמור על הסודיות המוחלטת של הפקודה הזאת אף מן הממונים עליך. אחרי השיחה עם אייכמן תמסור לי תוכניות באשר לסידורים המוצעים'.
מ-1 בדצמבר 1943 היה הס ראש מחלקה 1D ב'משרד הראשי למשק ולמנהל של הס"ס'.
בסוף יוני 1944 נשלח הס, זמנית, שוב לאושוויץ כדי לנצח על מיבצע רציחת יהודי הונגריה, שכונה Aktion Hoess ('מיבצע הס'), ושבמהלכו הובאו לאושוויץ בתוך 56 ימים כ-430,000 יהודים להשמדה. לאות הוקרה על פועלו במחנות ריכוז זכה הס באותות צלב המלחמה מדרגה I ומדרגה II, עם חרבות. אחרי נפילת הרייך, נטל הס לעצמו את השם פרנץ לנג, שוחרר מנקודת ריכוז שבויים והופנה לעבודה בחקלאות.
במרס 1946 זוהה הס, נעצר ונמסר לשלטונות פולין, על סמך ההסכם בדבר הסגרת פושעי מלחמה. הוא הובא לורשה ואחרי-כן לקרקוב, ושם התנהלה החקירה בעניינו. בשבתו בכלא בקרקוב ב-1946-1947 כתב הס חיבור אוטוביוגרפי וסדרת רשימות על מפקדי הס"ס במחנות הריכוז והאחראים על הוצאת ה'פתרון הסופי' לפועל, ובכללם רשימה על אייכמן. בית המשפט העליון בורשה דן את הס למוות והוא נתלה באושוויץ ב-16 באפריל 1947.